

Davidson versus Chomsky: Om Fellesspråket

Jonathan Knowles

Professor, Filosofisk Institutt, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet, Trondheim
E-post: jonathan.knowles@ntnu.no

English abstract p. 168

Donald Davidson og Noam Chomsky har nokså forskjellige syn på hvordan språk og kommunikasjon skal forstås, men de er enige i at forestillingen om fellesspråk, som engelsk og norsk, ikke bør spille noen rolle i denne forståelsen. Det argumenteres for at Davidsons posisjon er motsetningsfull, noe som tyder på at et «ingen fellesspråk»-syn bedre lar seg kombinere med Chomskys tilnærming.

Introduksjon

Donald Davidson og Noam Chomsky er to kjemper i samtidens språkforskning. Davidson er berømt for å ha anvendt Tarskis teori om sannhet som meningsteori, og har gitt flere konkrete forslag til en semantisk analyse av ulike konstruksjoner på engelsk (trosberetninger og handlingsutsagn, f.eks.). Chomsky er stamfaren til den moderne teoretiske lingvistik. For ham er analysen av de syntaktiske strukturene som ligger til grunn for naturlige språk en del av kognitiv, i siste instans biologisk vitenskap. Dens formål er å avdekke visse sider av menneskehjernen, på et visst abstraksjonsnivå. Både

Davidson og Chomsky ser et behov for en teoretisering av språket i formale eller kvasiformale termer, og begge betrakter dette som (delvis) grunnet i språkets produktive og systematiske natur: dets uendelige uttrykksevne og grenseløse strukturelle kreativitet. Begge ser på dette arbeidet som empirisk i en viss forstand, i og med at det har med forklaringen av menneskelig språklig adferd å gjøre. Når det er sagt, så er det også store ideologiske forskjeller i deres generelle tilnærming. For Davidson skal språket forstås primært i dets relasjon til en verden av ting og de egenkapene vi omtaler, samt hvordan vi – derigjennom – kommuniserer og tolker hverandres ytringer. Denne holdningen gjør fakta

om språkbrukernes hjerner – uansett hvor abstrakt de nå forstås – irrelevant for kommunikasjon og språkforståelsen *per se*. Chomsky, derimot, mener at det eneste vitenskapelige studiet av språket er det som fokuserer på de mentale/nevralt strukturer som ligger til grunn for språkbruken i oss.¹

Til tross for denne uenigheten er Chomsky og Davidson enige på ett overordnet punkt: at en hverdagslig, «common sense»-forestilling om språket – oppfatningen om at engelsk, swahili, norsk o.s.v. er ulike språk, samt mer generelt tanken om at et språk er fundamentalt noe brukerne deler – ikke spiller noen rolle i en vitenskapelig eller filosofisk forståelse av språket eller språkerferdighet.² Som Davidson berømt kunngjør det i sitt *paper* «A Nice Derangement of Epitaphs»:

Det finnes ikke noe språk, ikke hvis språk er som mange filosofer og lingvister har forstått det, [det vil si] en klart definert felles struktur som språkbrukere tilegner seg og anvender i ulike tilfeller.³

Han hevder også i dette paperet å ha «utvisket skillet mellom det å kunne et språk og å kunne orientere seg i verden generelt».⁴ Vi vil se nøye på argumentene for påstandene under.

Chomskys syn ligner Davidsons, men er litt forskjellig. For ham er det å kunne et språk en mental evne som er klart adskilt fra vår allmenne fornuft, m.a.o. det å «kunne orientere seg i verden generelt». Han er likevel skeptisk til den tradisjonelle forestillingen om språket. For ham bør lingvistikkens studieobjekt være den mentale strukturen som *ligger til grunn* for individets språkforståelse og -adferd – brukers *grammatikk*, eller *I-språk*, som han også kaller det – og de

medfødte forløperne som begrenser formen disse strukturerne kan ta.⁵ Et I-språk er for Chomsky noe som utvikles i alle normale mennesker på grunnlag av deres eksponering – d.v.s. språkevns eksponering – for språklige innspill fra ens foreldrene og/eller andre i ens tidlige språklige omgivelser. Språkerferdighet er derfor ansett for å være en artsegenskap, på lik linje med evnen til å kunne gå oppreist – ikke noe som må læres, som f.eks. sjakkregler.

I den grad Chomsky også mener at en og samme språkbruker kan tilegne seg to eller flere ulike I-språk – som jeg, som snakker både engelsk og norsk flytende – så kan det virke som om han også vil gjøre bruk av de tradisjonelle språkkategoriene som nettopp ble nevnt. Chomsky mener faktisk at det i den daglige språkbruken er tilforlatelig å si at jeg snakker både engelsk og norsk. Men når vi skal gi en seriøs vitenskapelig redegjørelse for språkevnen, kan vi ikke se bort fra at det finnes betydelig variasjon i denne blant de som kvalifiserer som henholdsvis engelske og norske språkbrukere. Selve språkbegrepet som legges til grunn når man snakker om «det engelske språket», «det norske språk» osv. er dessuten så gjennomsyret av politiske og historiske føringer at det ikke egner seg som forskningsobjekt. Dette er ikke en *a priori* påstand. Hvis vi nå definerer felles språk som en type kompleks, sosiale adferdsmønstre av høyere orden i grupper av individer med tilnærmet lik individuell kompetanse i regelmessig språklig kontakt med hverandre, så kunne det i prinsippet være mulig å observere nok stabilitet og særpreg her til at et studium av dem vil være berettiget. Problemet er at en slik definisjon ikke *faktisk* klarer å utmeisle stabile og klart demarkerte ting som vi kan referere til med våre common sense-forestillinger om

engelsk og norsk – ikke engang dialekter av dem. For å bruke min egen situasjon som illustrasjon: Etter å ha levd i, eller i nærheten av, Oslo i 15 år, så er mitt andrespråk nå ekstremt likt det som snakkes av de fleste i nabolaget mitt, selv om det ikke er helt det samme. Jeg kan bruke det til å konversere uproblematisk med de fleste innfødte nordmenn, klare meg ganske godt når jeg snakker med svensker eller dansker, og har til og med opplevd å ikke være helt oppradd i møtet med en monoglot tysker. I lys av dette vil det å dra en linje rundt de som genuint snakker «mitt andrespråk» – eller «norsk» – være et ganske håpløst prosjekt. Mer fundamentalt for Chomsky, en slik avgrensing er helt vilkårlig og uten relevans for språkvitenskapen. Hva vi vil ha viten om, og kan undersøke på en fruktbar måte, er hva som gjør meg i stand til å snakke som jeg gjør, og i siste instans hvilket grunnlag det er for denne evnen (eller evner) i vår biologiske fellesarv.⁶

Jeg er ikke kjent med at Davidson har drøftet Chomskys syn på felles språk. Jeg mener likevel at det er rimelig å si at Davidson ville finne mesteparten eller kanskje også hele hans kritikk i tråd med sin egen linje. Davidson hevder også at vi er (eller i hvert fall kunne være) biologisk predisponert til å tilegne oss språk – språk med særegne syntaktiske trekk til og med – og at det finnes (eller kunne finnes) visse deler i hjernen tilegnet språkbruk og forståelse.⁷ Likevel, for Davidson berører dette kun syntaks, ikke mening. Hele «pakken» har med de *kausale forutsetningene* for språkferdighet å gjøre, ikke hva den faktisk *består i* – noe som innebærer kommunikasjon om en felles verden. Når det gjelder mening og kommunikasjon må vi bruke modellen om *radikal fortolkning*, en prosess der en fortolker

kommer opp med en tarskiansk sannhetsteori for å tolke andres språklige adferd.⁸ En slik komplett teori gir oss en modell om språklig kyndighet, og kjennskapen til den er tilstrekkelig for tolkning; men «påstander om hva som utgjør en tilfredsstillende teori er ikke [...] påstander om en fortolkers proposisjonale kunnskap, eller [...] detaljer om en hjernedel og dens indre virksomhet».⁹ Mer generelt kan vi si at Davidson opererer med et syn nært forbundet med Frege og Wittgenstein, og som er allment utbredt blant språkfilosofier i dag (til tross for annen uenighet dem imellom). Når to språkbrukere kommuniserer med hverandre er det i henhold til dette noe som er uavhengig av dem begge som de bokstavelig talt *deler*. Det er ikke tilstrekkelig (eller nødvendig) for kommunikasjonen at brukernes individualistisk forståtte ferdighet – hjernene eller sinnene deres, i de relevante aspekt – ligner på hverandre i tilstrekkelig grad.¹⁰ Chomsky avviser alt dette.¹¹

Mye energi er blitt brukt i språkfilosofien i forsøket på å løse og megle mellom det chomskyanske og det (bredt forståtte) fregeanske språkbegrepet som er vanlig i analytisk filosofi i dag, og som Davidson utvilsomt er tilhenger av.¹² Som tilfellet så ofte er med uoverensstemmelser av en mer ideologisk art, ser det ut som om lite framskritt er blitt gjort når det gjelder å nå et forlik. Argumenter på begge sider har hatt en tendens til å ta som selvsagt nettopp det som skal bevises.¹³

Det jeg foreslår her er å forsøke meg på et slikt argument likevel, et som fokuserer på den ideologiske forskjellen mellom Chomsky og Davidson og som bygger videre på deres felles grunnleggende skeptisisme mot fellesspråket. Mitt anliggende er Davidsons argument mot et felles språk, og ved å vise

at dette faller igjennom (på en bestemt måte) tar jeg sikte på å styrke den chomskyanske linjen – innenfor konteksten av en Davidson-Chomsky-debatt, i hvert fall. Hva jeg vil prøve å vise, mer spesifikt, er at Davidsons argumenter mot et felles språk i «A Nice Derangement...», *forstått i relasjon til hans forestilling om når vi kan sies å ha et språk til felles*, ikke faktisk gir han den negative konklusjonen han er ute etter. Davidsons synspunkt innebærer ikke at det ikke finnes felles språk, men heller at det finnes mange flere enn vi vanligvis antar, og at vi alle snakker mange slike språk – i prinsippet så mange som vi kommuniserer med. Jeg tror en slik demonstrasjon kan ha en viss iboende interesse. Jeg mener også at posisjonen Davidson er forpliktet til er absurd, og at den derfor bør forkastes. Jeg konkluderer med at det må være noe feil med Davidsons overordnede eller «ideologiske» perspektiv på språket. Hvis vi antar at de mer generelle innvendingene mot et felles språk ført i pennen av Chomsky, og som jeg også antar Davidson vil gå god for, i bunn og grunn er korrekte, så er det god grunn til å tro at Chomskys helhetssyn er på rett spor isteden.

Resten av paperet er for det meste en presentasjon og en kritikk av Davidsons argument i «A Nice Derangement...» (sammen med noen andre, relaterte papere og synspunkter til Davidson).¹⁴ I første avsnitt presenterer jeg Davidsons *argument fra malapropismer* i grunnriss. Jeg noterer meg noen innledende bekymringer man kan ha, pluss noen forbindelser til andre behandlinger i sekundærlitteraturen. I andre avsnitt legger jeg fram argumentet mer systematisk i forhold til teorien om radikal fortolkning. Jeg vil fokusere på *prinsippet om den bokstavelige menings autonomi* og hvordan Davidson prøver å ivareta denne til tross for at han forkaster

tanken om et felles språk. Jeg ender avsnittet med å spesifisere nærmere hvilke betingelser Davidsons egne eksempler må oppfylle hvis hans argument mot fellesspråket skal kunne opprettholdes. I tredje avsnitt vil jeg argumentere for at intet eksempel oppfyller alle disse betingelsene samtidig. I konklusjonen skisserer jeg kort hvordan et chomskyansk syn, renset for fellesspråkstanken og hele ideen om «felleshet», samsvarer med de fenomenen vi har tatt for oss på en mer naturlig og lovende måte.

Davidsons argument fra malapropismer

Tittelen på paperet vi har referert til – «A Nice Derangement of Epitaphs» – er i seg et godt eksempel, yret av dramatikeren Sheridan's «Mrs. Malaprop», på den type fenomen Davidson mener skaper trøbbel for felles språk og tradisjonelle oppfatninger av kommunikasjon. Problemet som oppstår i kjølvannet av feilbruk av ord – *malapropismer* – er at vi godt kan forstå hva språkbrukeren mener, men at vi gjør det på en måte som bryter med de felles konvensjoner som ifølge tradisjonelle utlegninger bestemmer betydningen ordene våre har.¹⁵ Det ser derfor ut som at disse konvensjonene verken er nødvendige eller tilstrekkelige for å forstå hva en «malapropant» sier. Og det selv om det ikke er noen grunn til å tro, ifølge Davidson, at hun ikke taler bokstavelig; at hennes betydning ikke er basal eller *primær*. Davidsons konklusjon blir da at vi må oppgi tanken om språk som noe vi har til felles med andre mennesker over tid. Men dette er det samme som å gi opp hele den tradisjonelle forestillingen om språk.

Formulert på denne måten kan Davidsons argument virke uholdbart. Fra det faktum at

konvensjoner verken er nødvendige eller tilstrekkelige for å forstå *enkeltord*, følger det ikke – selv om meningen som forstås er bokstavelig – at dette er mulig i fravær av *enhver* overenskomst som styrer måten vi forstår *alle* ord på. Men det er jo nettopp det Davidson tar sikte på å benekte. Jeg vil prøve å klarlegge hvorfor han mener dette, og nøyaktig hva det er han egentlig mener. (Hva han bør benekte er selvfølgelig at disse overenskomstene ikke er nødvendige for kommunikasjon som sådan, og ikke at de ikke er tilstrekkelige. Den siste tesen er ganske ukontroversiell i lys av indeksikalske ord som «jeg», «her» og «nå», og sider ved språket som er mer eller mindre vage utenfor konkrete brukskontekster.)

Den første reaksjonen på Davidsons avvisning av fellesspråket, publisert som tilsvaret til «A Nice Derangement...», grenset opp mot vantro. For Ian Hacking syntes Davidson å begå filosofisk selvmord i lys av hans banebrytende bidrag til en semantikk for naturlige språk som engelsk.¹⁶ Dummett forsvarte på sin side behovet for fellesspråk for å bevare det frege-wittgensteinianske bildet på meningens sosiale natur.¹⁷ Bjørn Ramberg har derimot sett på Davidsons avvisning verken som filosofisk selvmord eller uheldig, men som en vraking av enda en unødvendig tingliggjøring, på lik linje med forkastelsen av bestemte betydninger eller referanserelasjoner.¹⁸ Richard Rorty har et lignende syn: Han ser Davidsons avvisning av fellesspråket som likestilt med hans avvisning av ideen om konseptuelle skjemaer.¹⁹ I de siste årene har flere begynt å se forbindelser til Chomskys syn, som omtalt ovenfor.²⁰

Det er mange interessante spørsmål å utforske i litteraturen her. Hva jeg vil argumentere for, noe jeg ikke kan se at andre har

gjort, er at Davidsons argument – på bunnen – er mer eller mindre like uholdbart som antydnet over. Davidson kan for øvrig ikke benekte at fellesspråk finnes på en konsekvent måte, gitt hans overordnede syn på språklig ferdighet og kommunikasjon. Hva han faktisk sier, beviser bare at det finnes mange flere språk enn vi tror: Hver av oss snakker, i prinsippet, så mange som vi lykkes å kommunisere med. Det er denne absurde konklusjonen jeg mener bør gjøre oss skeptiske til hans tilnærming til språk, mening og kommunikasjon.

Radikal fortolkning og mening

Men først må vi ha Davidsons argument og synspunkter klarere for oss. Ramberg har rett i at Davidsons avvisning av språket ikke er *ment* å være en total forkastelse av hans tidligere språkfilosofi. Språklig kommunikasjon må altså fremdeles ses i lys av modellen om radikal fortolkning: Å oppfatte det en annen sier innebærer å konstruere en endelig, aksiomatisk og rekursiv teori om sannhetsbetingelser for den andres ytringer, og dermed relaterer disse til en felles, offentlig verden av ting, egenskaper og hendelser. Denne prosessen er for øvrig fullstendig bestemmende for språklig mening: Det finnes ikke noe mening utenom språkbrukeres fortolkninger av hverandre. På den annen side: Der meningsteorien opprinnelig var forstått å gjelde for felles språk som tysk og engelsk,²¹ refererer den ifølge den nye posisjonen til enkeltbrukeres forståelse (ofte kalt en *idiolekt*) – noen ganger til denne forståelsen i et gitt øyeblikk. Dette har virket forvirrende på noen. Jeg vil nå skissere hvordan Davidsons syn på mening og fortolkning forstås under denne nye posisjonen (det meste hentes fra «A Nice Derangement...»). Først

vil jeg ta for meg den *prima facie* konflikten mellom «ikke-språk-synet» til Davidson og noe annet han forfekter, nemlig prinsippet om *den bokstavelige – eller «primære» – meningens autonomi*.

Dette er den intuitive ideen om at hva en person mener ved å bruke et ord i et gitt tilfelle, i prinsippet er uavhengig av hva hun selv akter å kommunisere eller vil antyde ved å bruke det.²² Humpty Dumpty i Lewis Carroll's *Through the Looking Glass*, f.eks., mener ikke *That's a nice knock-down argument* når han sier «There's glory for you!» bare fordi han vil at ordene skal forstås på den måten. Prinsippet er nært knyttet til det frege-wittgensteinianske bildet på språket omtalt i innledningen. Her er mening noe sosialt betinget – noe som man deler eller har til felles når man kommuniserer, og ikke et trekk ved individet og dets mentale tilstand. (Hva Chomsky har å si om meningsautonomi tas opp i konklusjonen.)

Hvis nå radikal fortolkning primært har med individets talespråk å gjøre – en idiolekt – blir det vanskelig å se hvordan ordbetydningene hennes kan anses som autonome på denne måten. For prinsippet om autonom førstemening synes å innebære at det finnes et objektivt eller intersubjektivt grunnlag for hva ens ord betyr. Dette bestemmes igjen av hvordan ting er *hinsides* ens mentale tilstander, ens egne intensjoner inkludert. Men hvis man ikke kan si at det er fellesskaps språk og dets konvensjoner som er avgjørende, hva annet kan man sikte til da?

Davidsons svar er at de relevante føringene på en språkbrukers intensjoner kan være sosialt betinget uten et fellesspråk ved å vise til måten hun *faktisk blir fortolket på*.²³ Dette er jo ikke opp til henne, og et gap åpner seg derfor opp mellom hva en språkbruker intenderer med ordene sine, og hva de

samme ordene kan sies å bety rent bokstavelig. Man trenger derfor ikke ty til kriterier nedfelt og fastsatt av et språksamfunn. For å si det litt formelt: Et uttrykk, *u*, ytret av en språkbruker, *S*, vil ha (en viss) autonom mening, *m*, hvis og bare hvis *S* intenderer at *u* skal ha *m* og tilhøreren til *S*, *T*, oppfatter at *u* betyr *m*. Siden betingelsen er både nødvendig og tilstrekkelig, når Humpty Dumpty sier «There's glory for you» så mener han ikke *There's glory for you* engang: Han *jabber* bare. Språk, mening, og kommunikasjon forblir derfor sosialt og ikke-individualistisk for Davidson. For å mene noe ved en setning eller et ord må man forsøke å kommunisere det og bli fortolket deretter.

Den bokstavelige meningsautonomi, slik Davidson ser det, krever visstnok ikke et felles språk, fordi det rett og slett faller ut av den radikale fortolkningsprosessen. Men vi er ikke ferdige ennå.

Teorien om radikal fortolkning innebærer, som vi allerede har vært inne på, også en oppfatning av mening som noe *systematisk*. Teorien vi lager og bruker for å fortolke andre er en endelig, aksiomatisk og rekursiv sannhetsteori. Videre – siden det for Davidson er hele setninger, eller ytringer, som danner det empiriske, offentlige belegget for en slik teori – kan vi si at betydningen til enkeltord bestemmes av deres bidrag til sannhetsteorien de inngår i (noe som videre innebærer en type *meningsholisme*, som blir viktigere senere). Det faktum at mening på denne måten både er systematisk og autonom fører nå til neste steg i Davidsons behandling av språkløs kommunikasjon. Alle språkbrukere er også fortolkere. Altså kan en sannhetsteori avledet gjennom radikal fortolkning, i henhold til visse berømte krav,²⁴ også tas som en modell for språkferdighet. Dette gjelder både språkbrukerens og for-

tolkerens (eller tilhørerens) språkferdigheter.²⁵ Intensjonen om at ytringen min blir tolket på en viss måte, noe jeg ikke har noen garanti for at vil bli oppfylt på forhånd, kan da sidestilles med ønsket om at tilhøveren min bruker den samme fortolkningsteori som jeg selv bruker for å fortolke andre. Teorien som beskriver språkbrukerens ferdighet må m.a.o. også beskrive tilhørerens kompetanse om de skal kunne kommunisere med hverandre i et gitt tilfelle.

Men – og her har vi nådd et nytt og avgjørende punkt i Davidsons tirade mot fellesspråket – teoriene til språkbrukeren og hennes tilhører trenger ikke være samsvarende *på noe annet tidspunkt enn når de kommuniserer*. Denne tanken er helt avgjørende for Davidsons påstand om at vi ikke trenger et felles språk for å gjøre rede for kommunikasjon og autonom mening. For å klargjøre denne påstanden opererer Davidson med et skille mellom *forteorier* og *midlertidige* teorier. Tilhørerens forteori «uttrykker hvordan han er beredt på forhånd til å tolke en språkbrukers ytring, mens en midlertidig teori er hvordan han faktisk tolker ytringen».²⁶ Språkbrukerens forteori er «hva han tror fortolkerens teori er, mens den midlertidige teorien er teorien han vil at fortolkeren skal bruke».²⁷ Davidson argumenterer for at forteoriene ikke trenger å være i samsvar med hverandre for at man skal lykkes med kommunikasjonen. Bare de *midlertidige* – hva språkbrukeren vil at tilhørerens teori skal være, og hvordan denne faktisk fortolker ham – trenger å gjøre det. Siden delte forteorier naturlig vil forstås å utgjøre et felles språk, kan vi konkludere med at sistnevnte ikke er nødvendige for språklig mening og kommunikasjon.

Det jeg håper denne gjennomgangen har vist, er hva Davidson må etablere gjennom

sine eksempler med malapropismer dersom hans avvisning av fellesspråket skal opprettholdes. Ifølge Davidson er det slik: For at en språkbruker, S, skal mene noe ved et uttrykk, *e*, må hun og hennes tilhører, T, ha kunnskap om betydningen til *e* som er: (a) systematisk karakterisert, (b) delt av S og T; og i tillegg (c) delt mens de kommuniserer, men *ikke nødvendigvis før eller etter*.²⁸

Hvis kommunikasjonspartnerne og deres kunnskap ikke er systematisk, så vil vi ikke ha en forklaring på hvordan forståelse oppnås gjennom radikal fortolkning. Hvis kunnskapen deres ikke er noe de har til felles, så vil vi ikke være i stand til å forstå hvordan de faktisk kan kommunisere med hverandre, i henhold til det frege-wittgensteinianske bildet. Men hvis denne forståelsen nødvendigvis er noe felles før eller etter (eller begge deler), da vil vi ikke ha klart å kvitte oss med forestillingen om felles språk.

I neste avsnitt vil jeg argumentere for at minst en av disse trebetingelsene – om systematisitet (a), felleshet (b), og kortvarighet(c), som jeg vil kalle dem – ikke oppfylles i de eksemplene Davidson gjør bruk av for å forsvare sitt syn om at det ikke finnes noe såntsom språk (for øvrig underforstås det at de ikke oppfylles i noen andre eksempler heller, da de Davidson opererer med, vel kan antas å utgjøre det beste argumentet for hans syn.)

Kritikk av Davidsons argument

La oss anta at en språkbruker S (oppvokst i England) sier til en tilhører T «the company's dealings were legal and *overboard* [over bord]». T oppfatter – riktig – at S mener (som han, T, ville si) «the company's dealings were legal and *above-board* [ærlige]». Det første vi må konstatere her er at vi ikke,

hvis vi skal gi Davidson valuta for pengene, kan forstå dette som en *feil* fra S sin side i hennes bruk av ordet (i det minste i en *basal* betydning av «feil»). For at noe skal gå galt, må det inntreffe et *fravik* fra noe, og det er nettopp det Davidson ønsker å benekte at skjer når vi forstår malapropismer. I min språkbruk innebærer denne forståelsen umiddelbart et brudd på betingelsen om kortvarighet, (c).²⁹

Vi fremmer heller ikke Davidsons sak ved å trekke frem den mer dagligdagse hendelsen å tilføre nye egennavn til et språk i et gitt samfunn (et fenomen Davidson også bruker for å forsvare sin anti-språk-tese)³⁰ – ikke uten å gjøre oss skyldige i samme overtredelse, i hvert fall. Hvis jeg ikke kjenner til et ord eller navn og så plutselig forstår det når det brukes av noen i en setning, så tar jeg det med i språket mitt. Men dette er jo (helt klart) et tilfelle hvor et språk man har felles *utvikler* seg – ikke hvor det *forsvinner*. En annen ting er at selv om jeg ikke deler mine egennavn med alle i mitt språksamfunn, så kan jeg ha dem til felles med dem jeg jevnlig kommuniserer med. Og det er selvfølgelig også disse det virker naturlig å si at jeg deler et språk med.

La oss gå tilbake til malapropismer. Hva Davidson vil si her er at S i eksemplet ovenfor virkelig mener *above-board* med «overboard», i tråd med hans forklaring, gitt over, på hva det vil si for et uttrykk å ha autonom, bokstavelig mening; og at dette kan være tilfellet selv om S og T ikke deler forteorier. Men å beskrive ting på denne måten virker uforenlig med betingelsen om *systematisitet*. Hva S og T har til felles i kraft av å kommunisere med hverandre bestemmes, slik det beskrives av teoretikeren T, av følgende sannhetsteoretiske klausul: «overboard» er sant om en ting x hvis og bare hvis

x er *above-board* – og S og T vil jo vanligvis ha mye mer til felles i tillegg. Ikke desto mindre, hvis S og T *kan* ha totalt forskjellige forteorier, må kunnskapen om det ovennevnte aksiom anses, ikke bare som nødvendig, men i prinsippet tilstrekkelig for kommunikasjonen dem imellom. Men dette aksiomet alene utgjør ingen systematisk teori, og da kan vi heller ikke si at den kunnskapen om mening som S og T har til felles er systematisk – vi bryter med betingelse (a).

Davidson insisterer jo på at midlertidige teorier må være systematiske:

[N]år et ord eller en frase midlertidig eller lokalt tar over rollen til et annet ord eller frase [som i malapropismer] [...] så må hele børen den rollen har, med alle de implikasjoner for logiske relasjoner til andre ord, fraser og setninger dette fører med seg, overtas av den midlertidige teorien.³¹

Tar man derimot dette til seg, går vi imot den andre betingelsen over: *felleshet*. Davidson sier ovenfor at lokale endringer i teorien man bruker ved en gitt anledning sprer seg til hele teorien i dens forvandling til midlertidig teori. Men da – gitt hans forpliktelse til meningsholisme, ideen om at enkeltords betydning bestemmes av den rollen de spiller i en sannhetsteori – må han jo også godta at disse forandringene sprer seg *ulikt* i *ulike* folks forteorier – siden disse vil og kan, *ex hypothesi*, variere. I slike tilfeller vil det noen intenderer eller mener når de bruker et uttrykk i en gitt sammenheng, være systematisk. Men det vil ikke deles av en tilhører – betingelse (b) brytes. Midlertidige teorier vil her ikke være mer delt enn forteoriene.

Det ser derfor ikke ut som om malapropismer er eksempler på talehandlinger som innebærer delt, systematisk, men kun mid-

lertidig mening likevel. Jeg vil nå ta for meg to mottrekk man kan komme med i forbindelse med de to siste argumentene. Dette vil tjene til å få frem nøyaktig den posisjon Davidson er bundet til.

Til poenget mitt om at mening ikke vil være systematisk hvis den baseres kun på én felles klausul: Her kan man si at forteoriene til S og T bare trenger å fravike i minimal grad, kanskje bare når det gjelder aksiomet for malopropismen, for at Davidsons argument skal gå igjennom. Altså kan den midlertidige teorien som inkluderte klausulen om det ikke-homofoniske aksiomet anses som systematisk, og det fordi alt eller nesten alt som omgir aksiomet vil bli overført fra forteoriene til S og T til de midlertidige teoriene de da deler. Det er bare det at den midlertidige teorien kan være systematisk i større eller mindre grad.

Til mitt siste argument: Her kan det innvendes at jeg påberoper meg en type meningsholisme Davidson ikke trenger å rote seg bort i. Den er kanskje relevant i forhold til en såkalt «begrepsrolle»-semantikk, men unødvendig sterk for Davidsons formål.³² Her er Jane Heal, som kontrasterer sin egen davidsonianske forståelse av meningsholismen med begrepsrolleteoretikernes:

[d]en grunnleggende forskjellen [mellom dem] er at vår holisme bare krever at hvis en viss mening skal kunne uttrykkes så må den helheten som bestemmes av personens ytringer være velegnet [...] Men vi har ikke sagt at det bare vil være én passende setting en gitt mening kan forekomme i, så vi trenger ikke å si at enhver forskjell mellom de to helhetene nødvendigvis gjør enhver mening uttrykt i den ene forskjellig fra enhver mening uttrykt i den andre.³³

S kan altså uttrykke sin mening *overboard* og T kan godt forstå henne uten at de trenger å dele teoriene de kjenner til ned til minste detalj. Deres midlertidige teorier trenger ikke å samsvare *fullstendig*. Mening kan med andre ord være systematisk og delt likevel.

For argumentets skyld vil jeg anta at premissene i disse innvendingene er korrekte. Det er allikevel ikke til særlig hjelp for Davidson, ettersom de fremdeles fører til konflikt med *kortvarighetsbetingelsen*. Den første innvendingen gjør dette helt klart. For hvis det som er systematisk for S og T når de kommuniserer med hverandre – *deler* teorier – er det i kraft av *forteoriene* deres, da vil språkferdighetene deres før og etter i all hovedsak også være delt. Davidson kunne fremdeles si at de likevel er forskjellige. Men hva han må bevise – i hvert fall hvis han vil opprettholde sitt ikke-språk-syn og samtidig respektere det frege-wittgensteinianske krav om felleshet – er at kommunikasjonen mellom S og T kan finne sted uten fellesspråk av noe slag. Men den første innvendingen og dens plausibilitet avhenger nettopp av at S og T i stor grad vil ha noe til felles over tid.

Den andre innvendingen kan se ut til å undergraves av samme punkt: Hvis S og T må ha *mye* til felles for å kunne dele midlertidige teorier, så har vi likevel gått vekk fra kortvarighetsbetingelsen. Men faktisk er ting litt mer komplisert her. Heals forståelse av meningsholisme synes å være konsistent med en antagelse om at forteoriene til S og T avviker heftig, men at de likevel klarer å kommunisere ved hjelp av en systematisk, midlertidig teori. Se for deg at S og T snakker (som vi ville uttrykt det hverdagslig) temmelig forskjellige dialekter i et gitt språk, eller to forskjellige språk, til og med. De kunne fremdeles, virker det som, kom-

munisere med hverandre ved en gitt anledning – gitt nok hell og bruk av sunn fornuft. Imidlertid gir heller ikke dette Davidson det han trenger. Grunnen er i korthet at i den typen situasjon vi har forestilt oss – og gitt at kommunikasjon innebærer å lage fortolkningsteorier – faller hele ideen om at genuine malapropismer innebærer reell kommunikasjon sammen – og Davidson er jo avhengig av den for at argumentet hans skal virke. Vi ser altså for oss at S konverserer med T uten at de deler språk – forteori – i det hele tatt. Men da vil det som kjennetegner Ts forståelse av Ss malapropismer – ikke-homofonisk fortolkning – gjelde for Ts forståelse av *alt* S sier. Hvis T nå videreutviklet sin teori om S, så ville tanken om at S gjorde seg skyldig i en malapropisme på et gitt tidspunkt i fortiden kanskje bli en meningsfull hypotese for T; men bare hvis forstått som en feil – eller som et gjentakende (om enn idiosynkratisk) trekk ved idiolekten til S. I det første tilfellet bøyer vi oss for fellesspråket umiddelbart (jf. over). I det siste tilfellet har vi ikke med en malapropisme å gjøre, men heller med et avvik i Ss forteori, eller idiolekt, fra en eller annen videre sosial norm. Det betyr ikke at S og T ikke har denne «idiolekten» til felles – eller, som vi da egentlig måtte kalle det, en «tomannsdialekt». ³⁴ Man skulle kanskje tro at T, i sitt forsøk på å forstå S, ikke trenger å inkludere det «ikke-homofoniske» aksiomet fra Ss forteori i sin vedvarende fortolkningsteori for S: T kunne ha fortolket S på en «engangsmåte» hver bidige gang hun brukte en malapropisme. Men dette er ikke egentlig mulig. Når T ser tilbake på sitt forsøk på å forstå S, vil han kun ha to måter å beskrive hva som skjedde under teorikonstruksjonen (så lenge han ikke viser til noe videre fellesspråk): Hvis et uttrykk ble tilført teorien, da

var den forstått; og ble den ikke tilført teorien, så var den ikke forstått. Det er den eneste rasjonelle forklaringen som er tilgjengelig i den situasjonen vi forestiller oss her. Det er ikke rom for noe som både er forstått og likevel ikke er tilført teorien; ikke rom for malapropismer, med andre ord.

I praksis er den situasjonen vi forestiller oss, hvor T og S ikke «har et felles språk» i en vanlig forstand, men likevel klarer å forstå hverandre, en situasjon hvor de fremdeles har en teori til felles. Derfor har de ifølge Davidsons egne kriterier også et felles språk. Det er ganske begrenset og vil selvsagt forandre seg mer drastisk over tid enn standardspråk, men det er et felles språk for det. Det er derfor betingelsen om kortvarighet ikke oppfylles i den andre innvendingen. For den forståelsen T deler med S når de kommuniserer, avhenger av *noe* som er delt mellom dem, selv om det vi kan kalle deres bredere språkferdigheter er nokså forskjellige. Hvis og når disse bredere ferdighetene ikke avviker mer, da vil vi være i stand til å gi mening til malapropismer; men da også, nå på en litt annen måte, til forestillingen om et delt språk.

Konklusjonen vi når er at S og T må ha et språk til felles hvis deres forståelse skal være systematisk og delt. De må dele teori før og etter anledningen for forståelsen dem imellom. Det betyr selvsagt ikke at dette språket går utover det de har lært om hverandre, og Davidson står dermed fremdeles fritt til å avvise den tradisjonelle språkoppfatningen. Vi har allerede sett at det er selvstendige grunner til å gjøre dette fra Chomsky. Likevel, fellesspråket overlever hos Davidson. Ja, hans oppfatning synes faktisk å innebære at vi i prinsippet må sies å *snakke så mange språk som det finnes folk vi lykkes å kommunisere med* – disse vil tross alt ha en noe

forskjellig erfaring av verden, og derfor ulike språklige tilbøyeligheter, som vi da må fortolke ulikt. Men et slikt syn på menneskelig språkferdighet er jo absurd. Den eneste konklusjonen blir da at det er noe feil med det rammeverket som skapte det – Davidsons overgripende språkfilosofi.

Noen kunne innvende at Davidson kan definere «fellesspråk» som han vil, og at han derfor står fritt til å velge en definisjon der hans argumenter fremdeles beviser at fellesspråket ikke finnes. Men det er vanskelig å se dette som noe annet enn en *ad hoc*, dialektisk reaksjon til de argumentene jeg har kommet med ovenfor. Da ser man heller ikke dybden i problemet. På 60- og 70-tallet ble Davidson tatt for å utvikle semantiske teorier for fellesspråk i en tradisjonell forstand. Dette ble antatt å være uløselig knyttet til hans oppfatning om kommunikasjon som noe i all vesentlighet offentlig og styrt av radikal fortolkning. Davidson forsto seg selv sann. I «A Nice Derangement...» forkaster Davidson denne oppfatningen om semantiske teorier og derfor – dette var i hvert fall intensjonen – behovet for felles språk. Det ville vært ganske trist for dette synet om det nå skulle vise seg at disse teoriene fortsatte å plukke ut «felles språk», av et annet slag enn engelsk, swahili, osv. Hvis vi er ment å kvitte oss med den tradisjonelle oppfatningen, da burde fellesspråk i sin alminnelighet også forkastes.

Jeg konkluderer at mine argumenter utgjør en genuin *reductio* av Davidsons overordnede tilnærming til hva språk, mening og kommunikasjon er.

Konklusjon

I konteksten av en ideologisk debatt mellom Chomsky og Davidson om språket, tar jeg

det foregående som et seriøst motlegg mot sistnevnte, og et tilsvarende løft for førstnevnte. Andre tenkere kan selvsagt se problemet Davidson er konfrontert med her som et symptom på hans avvising av fellesspråk. De vil da anse mine argumenter som en grunn for ikke å avvise sistnevnte. Men er vi overbevist, med Chomsky og, slik jeg forstår det, Davidson, at slike konstruksjoner ikke har vitenskapelig legitimitet, så vil vi være mer tilbøyelige til å se på hva slags forklaring av språklig kommunikasjon det chomskyanske bildet kan gi oss i stedet.

Grovt skissert: I dette bildet forkastes tanken om felles mening i favør av en forklaring som vektlegger *de facto* likhet i individuell språkferdighet og i andre sider ved vår mentale og biologiske makeup. At det i det hele tatt er noe som kan kalles «midlertidig teori», forkastes derfor også helt. «Kommunikasjon», sier Chomsky «trenger ikke felles 'offentlig mening' mer enn det trenger 'offentlige ytringer'».³⁵ Språkferdigheten er vellykket i den utstrekning den er fordi vi er like – biologisk, kulturelt og mer snevert språklig. Men det finnes ikke en slags felles, abstrakt valuta som garanterer «a meeting of minds». Det er ikke mulig for meg å gi en fullgod redegjørelse for dette ståstedet og ta alle de forskjellige innvendingene det er mulig å komme med her. Mitt mandat har først og fremst vært å peke på manglene i en annen teori, Davidsons, som ellers kan ses å ha et nært slektskap med den chomskyanske linjen. Til slutt vil jeg likevel nevne noen punkt som enhver seriøs utvikling av sistnevnte etter mitt syn burde vektlegge.

Det første er at selv om ideen om autonom mening i tradisjonell forstand som noe offentlig faller bort, så kan det chomskyanske synet på språk selvfølgelig yte rettferdighet og forklare mange av de fenomen som

tradisjonelt har blitt ansett for å eksemplifisere såkalt autonom mening. Ta de følgende setningene: (1) Han tror at den unge mannen er et geni; (2) Den unge mannen tror at han er et geni; (3) Hans mor tror den unge mannen er et geni. Ved å ytre (1), men ikke (2) og (3), vil jeg under alle normale omstendigheter bli tatt for å referere til to forskjellige menn. Dette trekket ved språket, mye omtalt opp gjennom årene, synes å være et resultat av syntaktiske begrensninger som ligger dypt forankret i det naturlige språkets struktur. I lys av dette virker det som vi ikke kan referere til den unge mannen to ganger i (1) kun ved å ville det, eller til og med få noen andre til å forstå intensjonen eller viljen vår. På denne måten legger språket selv – dvs. hvert individs I-språk – begrensninger på mening og referanse som det er rimelig å betegne som autonom. Og det selv om disse begrensningene ikke bokstavelig talt behøver å være delt når man kommuniserer, og for chomskyanere ikke er.³⁶

Til slutt må det understrekes at det ikke er noe i Chomskys behandling som forplikter en på et syn der tanke og/eller språk forstås i henhold til modellen hvor ytre verdslige elementer *representeres* i en slags indre, nev-

ral kode. Mange innflytelsesrike tenkere, Davidson inkludert,³⁷ finner en slik *representasjonalisme* suspekt og tviler på at den henger på greip. Jeg er tilbøyelig til å følge denne linjen. Snakk om «representasjoner» er selvfølgelig svært utbredt i kognitiv vitenskap. Særlig i de siste årene er det blitt mer og mer vanlig – ikke minst av Chomsky selv³⁸ – å anse disse som først og fremst knyttet til høyere mentale strukturer. De spiller ikke nødvendigvis noen rolle når det gjelder å forklare «tenkning om verden», i representasjonalismens særegne forstand. Det chomskyanske paradigmet søker kun å forstå språk som et naturlig fenomen, og fastholder at det finnes en bestemt nevralt evne i oss mennesker som manifesterer seg i vår adferd og vår bevisste intuisjoner. Om språk forstått på denne måten egentlig har noe med forståelse eller tenkning «om verden» å gjøre, er omstridt. Hva som ikke burde være omstridt, derimot, er at selv om det ikke finnes språk i tradisjonell forstand – ikke for seriøse vitenskapelige formål, i hvert fall – så er det helt klart at vi mennesker har en særegen evne som ligger til grunn for språkbruken vår, og som kan undersøkes vitenskapelig.³⁹

Noter

- 1 For å unngå enhver misforståelse: Davidson benekter ikke den slags mentale strukturer Chomsky vektlegger, eller at de har forklaringskraft. Jeg vil utdype den «ideologiske forskjellen» under.
- 2 Noen ganger er dette uttrykt som at både Chomsky og Davidson vektlegger *idiolektenes* forrang – individets språk – framfor offentlige språk. (Davidson gjør faktisk det selv – se f.eks. «The Social Aspect of Language», i *Truth, Language and History*, Oxford: OUP, 2005.). Selv om jeg i min behandling av Davidson vil dra vekslers på denne forestillingen om idiolekter, så velger jeg å

ikke innrette min generelle drøfting etter den, og det fordi Chomsky ikke engang anerkjenner at denne forståelsen av språk er viktig i lingvistisk teori. I stedet fokuserer han på de sider ved grammatikken som kan anses å være bestemt av den felles medfødte komponenten (jmf. Chomsky, *Knowledge of Language*, s. 16; for en omhandling av dette punktet, George, «Whose Language is it Anyway?» *Philosophical Quarterly*, 40, 1990: 275–98, særlig s. 294). For videre behandling av Chomskys posisjon, se under.

- 3 «A Nice Derangement of Epitaphs», i Lepore, E., ed., *Truth and Interpretation: Perspectives on the Philosophy of Donald Davidson*, Oxford: Blackwell, 1986: s. 446. (Alle sitater er oversatt.)
- 4 *Ibid.*: p. 445–6.
- 5 Forestillingen om I-språk introduseres av Chomsky i *Knowledge of Language*, New York: Praeger, 1986: kap. 2. «I-språk» står i kontrast til «E-språk», hvor prefiksene I og E henholdsvis står for «Indre/Intensjonal/Individbasert» og «Ytre/Ekstensjonal». Disse betegner i første rekke ulike tilnærminger til studiet av språk enn hva slags ting som finnes: En E-språk-tilnærming som sådan forutsetter ikke at språk i en vanlig forstand (som engelsk) eksisterer; en I-språk-tilnærming, derimot, i og med at den fokuserer på bevisstheten/hjernen, mer enn antyder at de ikke vil være interessante for teoretisk lingvistikk (se også under).
- 6 Dette er noe Chomsky har kommet med mange uttalelser om opp gjennom årene; i tillegg til *ibid.*, se f.eks. «Language and Mind» i D.H. Mellor (red.), *Ways of Communicating*, Cambridge: CUP 1990 og «Language and interpretation: philosophical reflections and empirical enquiry» i *New Horizons in the Study of Language and Mind*, Cambridge: CUP 2000. For et nyttig overblikk, se J. Collins *Chomsky: A Guide for the Perplexed*, London: Continuum, 2008: kap. 6, særlig § 2
- 7 Jmf. «Seeing through language», i *Truth, Language and History*, *op. cit.*, s. 132–4.
- 8 Se hans *Inquiries into Language and Interpretation*, Oxford: OUP, 1984. Vi vil ta for oss dette synet mer inngående i det følgende.
- 9 «A nice derangement...» *loc. cit.*: s. 438.
- 10 Michael Dummett satte denne frege-wittgensteinianske oppfatningen av språket på dagsordenen på en kraftfull måte, i *Frege: Philosophy of Language*, London: Duckworth, 1973. At hva man har til felles må være reelt eksisterende (f.eks. en «mening»), er ikke en nødvendig følge av dette synet.
- 11 For debatt, se Chomsky *op. cit.*; også hans *Rules and Representations* (Oxford: Blackwell, 1980), hvor han utlegger sitt syn i mer kraftfull opposisjon til *inter alia* Quines språkfilosofi (som Davidson bygger på). Man skal passe seg for å tro – som Davidson tydeligvis gjør – at det egentlig ikke finnes noen konflikt mellom synene som omhandles her, i og med at Chomsky bare befatter seg med syntaks, ikke semantikk, og med kausal, ikke konstitutiv forklaring (jf. f.eks. Davidson «Seeing through language», *op. cit.*, s. 134). Fra Chomskys ståsted er det en konflikt her nettopp fordi han forkaster den semantiske tilnærmingen til språket, dvs. den som forstår språket primært og essensielt i dets relasjon til verden. For Chomsky er ethvert systematisk stadium av «mening» en del av syntaks, og derfor til slutt studiet av bestemte egenskaper ved hjernen. Språket er denne egenskapen. Davidson benekter selvfølgelig dette.
- 12 Se f.eks. Tony Stone & Martin Davies «Chomsky amongst the philosophers» *Mind and Language* 17: 276–89 for et nyttig overblikk på den siste tids debatt.
- 13 Noen vil være uenige at dette gjelder i Davidsons og Chomskys tilfelle. Det er blitt gjort forsøk på å tilpasse en sannhetsteoretisk tilnærming til en semantikk for naturlige språk i et chomskysk, kognitivistisk rammeverk: se f.eks. G. Larson & G. Segal *Knowledge of Meaning*, Cambridge, Mass: MIT Press. 1995 og J. Higginbotham «Knowledge of reference» i A. George, (red.), *Reflections on Chomsky*, Oxford: Blackwell 1989. Det er uklart om disse forsøkene virkelig ivaretar de opprinnelige forfatterens vilje i tilstrekkelig grad til å kunne bli ansett for å være reelle synteser. Viktigere for vårt formål er at den teoretiske orienteringen deres er grunnleggende chomskysk. Davidsons metasemantiske teser om radikal fortolkning og offentlig mening er kraftig nedtonet eller forkastes helt, og de tar derfor ikke tak i den ideologiske debatten jeg interesserer meg for her.
- 14 Hovedvekten vil likevel ligge på argumentene i ‘A nice derangement...’, og ikke på andre sider ved Davidsons eksternalisme om mening (f.eks. de som har med hans teori om triangulering å gjøre). Dette mener jeg er legitimt i den grad Davidson fortsatte å se på språklig kommunikasjon som et viktig element i å forklare muligheten for tanke og mening.
- 15 For en tradisjonell oppfatning, se «A nice derangement...» s. 436. David Lewis er et fremtredende eksempel på noen som opererer med en slik forståelse, jf. hans *Convention* (Cambridge, Mass., HUP, 1969).
- 16 «The parody of conversation» i Lepore, *op. cit.*
- 17 «A nice derangement of epitaphs: Some comments on Hacking and Davidson» i Lepore, *op. cit.* Davidson kom med et tilsvarende svar til Dummett i «The social aspect of language» (*loc. cit.*). Her påstår han at hva han ville argumentere for,

- egentlig var et syn der idiolekter kommer før felles normer og språk, som han mener er unødvendige for kommunikasjon og mening. Så vidt jeg kan se er det ikke noe konkret ved Davidsons opprinnelige syn på fellesspråket som er forandret i denne artikkelen, eller som er relevant i forhold til hva jeg har å si her.
- 18 Bjørn Ramberg, *Donald Davidson's Philosophy of Language: An Introduction*, Oxford: Blackwell, 1989: 6 (se også s.100ff.).
- 19 Se f.eks. hans *Contingency, Solidarity, Irony*, Cambridge: CUP 1989: kap. 1. (For Davidsons syn på konseptuelle skjema, se 'On the very idea of a conceptual scheme' in *Inquiries*, op. cit.)
- 20 Se f.eks. P. Pietrowski «A defense of derangements», *Canadian Journal of Philosophy*, 24, 1994: 95–118. (som jeg også kort kritiserer i note 35) og B.C. Smith «Language, social nature of» i E. Craig, ed., *Routledge Encyclopedia of Philosophy*. London: Routledge 1998.
- 21 Jmf. Davidson «Radical interpretation» i hans *Inquiries into Truth and Intepretation* (op. cit.).
- 22 Davidson utlegger det slik i «Communication and convention», *ibid*. Ideen om «primær mening» introduseres i «A nice derangement...» for å skille hva Davidson er ute etter fra den vanlige betydningen av «bokstavelig». Denne knytter ordenes mening opp mot definisjoner i ordbøker, f.eks. – noe han helt klart ønsker å sette spørsmålsteget ved. Siden Davidson uansett mener at slike definisjoner er avledet fra praksis, så kan jeg ikke se at det er behov for å fravike fra «bokstavelig», forstått som en kontrast til Paul Grice og hans begrep om brukermening (noe Davidson anser som forklaringsmessig senere enn bokstavelig mening).
- 23 Davidson uttrykker seg aldri så eksplisitt, men at han har noe i nærheten av dette i tankene, kommer tydelig frem i hans behandling av Humpty Dumptys mislykkede forsøk på å mene «a nice knock-down argument» med «glory» på s. 440 i «A Nice Derangement...». Se også hans «Reply to Burge», *Journal of Philosophy*, 85, 1988: 664–5. For en litt annen behandling av Davidson som vektlegger *kunnskapen* om hvordan man fortolkes, se Higginbotham «Knowledge of Reference», *loc. cit*.
- 24 Dvs. det såkalte «barmhjertighetsprinsippet», som krever at man regner det meste av det språkbrukeren sier for å være sant – jf. Davidson «Truth and meaning», og, igjen, «Radical Interpretation» (begge i hans *Inquiries*, op. cit.).
- 25 Jf. «A nice derangement...», s. 438. Jeg understreker (igjen) at denne type ferdighet ikke er det samme som chomskyansk kognitiv kompetanse eller I-språk, som er individualistisk og ikke delt.
- 26 «A nice derangement...», s.442
- 27 *Ibid*.
- 28 Jmf. *ibid.*, s. 436.
- 29 George op. cit.: § 1 er et eksempel på noen som faller for denne fristelsen.
- 30 «A nice derangement...», s. 440.
- 31 *Ibid*. s. 443
- 32 Jmf. Ned Block, «Advertisment for a semantics for psychology», i P. French, T. Uehling og H. Wettstein, reds., *Midwest Stidues in Philosophy, Vol. 10.: Studies in Philosophy of Mind*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1986: 615–78.
- 33 Fra *Fact and Meaning*, Oxford, Blackwell, 1989: s.91.
- 34 Eller dialekt som jeg argumenterer for må være tilfellet her.
- 35 Fra hans *Language and Thought*, Wakefield, RI: Moyer Bell, s. 21
Paul Pietrowski (op. cit.) synes å overse dette poenget i sitt Chomsky-vennlige forsvar for «A Nice Derangement...». Pietrowski skriver at «vellykket kommunikasjon dreier seg alltid om konvergerende midlertidige teorier; og allmenn fornuft er alltid underforstått her, om enn bare ved å gi 'stilltiende aksept' til de midlertidige teoriene og deres befordringer» (s. 13 i web-versjon, se <http://terpconnect.umd.edu/~pietro/research/papers/derange.pdf>, nedlastet 31. august, 2010). Pietrowski hevder at det er en kategorisk forskjell på forteorier og midlertidige teorier: Det er bare *i kraft av* sistnevnte at vi kommuniserer. Dette til tross for at han innrømmer at førstnevnte er avgjørende i utformingen av sistnevnte. Jeg er ikke i stand til å se hva denne kategoriske forskjellen ligger i, bortsett fra et ønske om å forsvare en davidsoniansk linje som Pietrowski, som Chomskyaner, egentlig har liten grunn til å gjøre.
- 36 Eksempelet er hentet fra Chomskys «Explaining language use», i hans *New Horizons* (op. cit.), s. 35. Ideen om å knytte denne type fenomen opp mot forestillingen om autonom mening per se, er fra Higginbotham, op. cit. Eksempelet illustrerer bare ett av mange fenomen som framviser autonom mening på denne «syntaktiske» måten.
- 37 Se Davidson «On the very idea...» *loc. cit*. Andre fremtredende tenkere i dagens analytiske debatt som deler denne overordnede skepsisen mot re-

presentasjonalisme, er Rorty, Hilary Putnam, Robert Brandom og, i det siste, Huw Price (se særlig sistnevnte «Naturalism without Representationalism» i D. MacArthur M. de Caro, (red.), *Naturalism in Question*, Harvard University Press, 2004, 71–88).

- 38 Chomsky gjør dette klart i hans opposisjon til en semantisk eller representasjonalistisk forståelse av mening og språk i «Language as a natural object» og «Language from an internalistic perspective» (publisert tidligere i et langt paper, «Language and Nature»), begge i hans *New Horizons* (*op. cit.*).
- 39 Dette paperet har sitt utspring i et foredrag gitt ved *Joint Session of the Aristotelian Society and Mind Association*, Reading Universitet, UK i

1992 (med tittelen ‘Language, meaning and systematicity: Where Davidson went one dogma too far’). En takk går til Martin Davies for hans kommentarer til et utkast av det opprinnelige paperet, og til Olav Gjelsvik for å ha gjort meg mistenksom på Davidson til å begynne med. Jeg vil også takke Terje Lohndal og Janne Johannessen for å ha hjulpet meg til å se at Chomsky fremdeles har rett når det gjelder fellesspråk, og to bedømmerne for dette tidsskriftet for nyttige bemerkninger til en tidligere versjon av paperet. Til slutt går et hjertelig takk til Narve Strand for at han påtok seg jobben å gi en grunntoversettelse av artikkelen fra engelsk til norsk, og dermed også bidro til å gjøre den, forhåpentligvis, en del klarere.